

KANAMALAR

Öğr. Gör. Nurhan BİNGÖL



KANAMALAR

- Damarlarda dolaşan kanın çeşitli sebeplerle damar dışına çıkmasına kanama (hemoraji) denir.
- Sağlıklı ve yetişkin bir kişide ortalama 5-7 lt kan bulunur. Bunun % 15-20'sinin ani olarak kaybı hayati tehlike yaratır, (hipovolemik şok) kişi ölebilir.

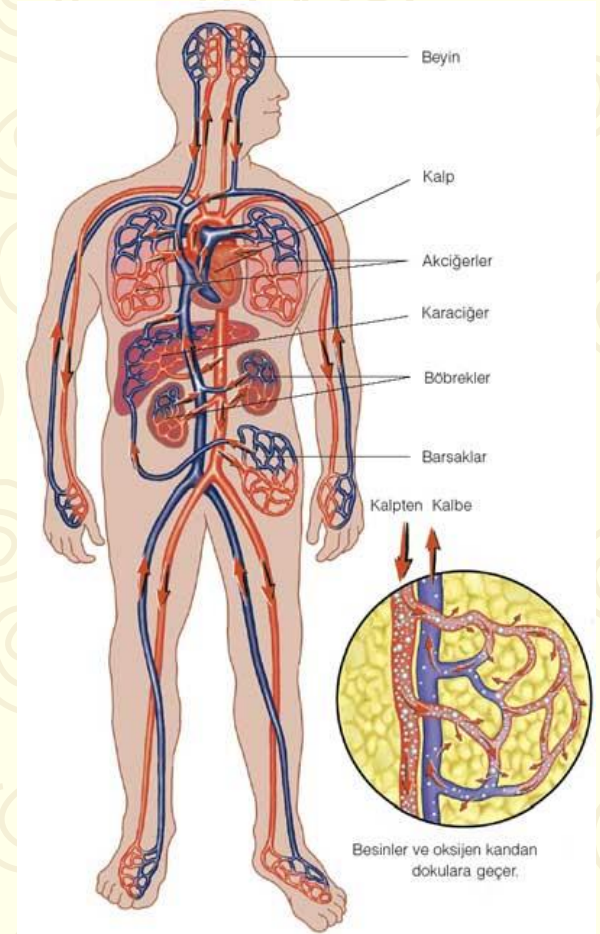
KANAMA NEDENLERİ

■ **YARALANMALAR**

■ **KIRIKLAR**

■ **DÜŞMELER**

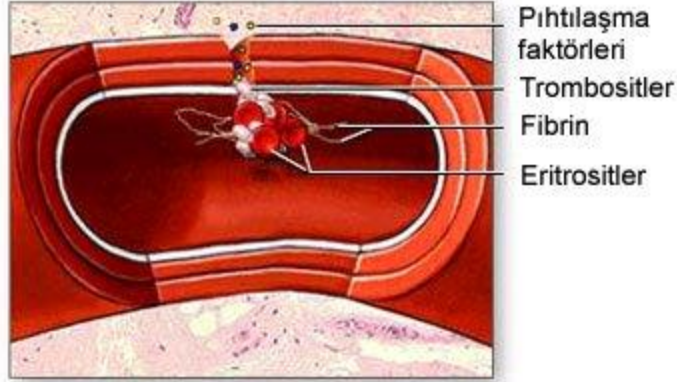
■ **HASTALIKLAR**



Kanamaların Tanımında Kullanılan Terimler

- **Hematemez** : Kusmuk ile kan gelmesi.
- **Hemoptizi** : Öksürükle kan gelmesi.
- **Hematom** : Deri altında yumuşak dokuda kan birikimi ile oluşan yumuşak kitle.
- **Ekimoz** : Deride siyah ve mavimsi, morumsu renk değişikliği.
- **Melena** : Katran gibi siyah dışkı.
- **Hematoşeziya** : Rektumdan parlak kırmızı kanama.
- **Hematüri** : İdrarda kanama.

Pıhtı oluşumu



Kanama olduğunda beden ne yapar?

- ❑ Kanamayı durduran savunma mekanizmaları damarın kesilmesi sonucu önce kesilen damar uçları büzülür.
- ❑ Daha sonra kesik damar uçlarında pıhtı oluşur, pıhtı büyüyerek damarı tıkar ve böylece kanama durur.
- ❑ Damar yaralandığında, kanama fazla olacağından pıhtılaşma gecikebilir, o nedenle pıhtılaşmayı hızlandırmak için kanama durdurma yöntemlerine başvurulur.

Kanama Çeşitleri

1.Damarlara göre kanama :



ATAR DAMAR KANAMASI

- * RENGİ AÇIK KIRMIZI
- * FIŞKIRIR BİÇİMDE KANAMA
- * KISA SÜREDE FAZLA KAN KAYBI 31
- * EN TEHLİKELİ KANAMA ÇEŞİDİDİR



TOPLAR DAMAR KANAMASI I

- * RENGİ KOYU KIRMIZI
- * NORMAL AKMA BİÇİMİNDE KANAMA



KILCAL DAMAR KANAMASI

- * NORMAL KIRMIZILIKTA
- * SIZMA BİÇİMDE KANAMADIR
- * HAYATİ TEHLİKESİ YOKTUR

2) KANAMANIN OLDUĞU YERE GÖRE

- DIŞ KANAMALAR

- Dış kanama bir yaradan geldiği görülebilen kanamalardır

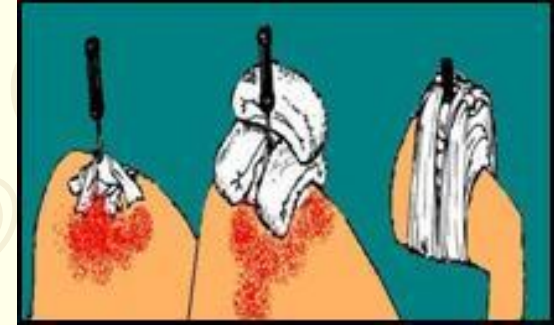
- İÇ KANAMALAR

- Kanamanın vücut boşluklarına, organların içine veya aralarına olmasıdır



Dış Kanamalarda İlk Yardım

- En kısa zamanda kanamanın durmasını sağlayın.
- Kanayan yer üzerine tampon (gazlı bez) koyup bastırın
- Basınçlı bandaj yapılarak sarılır. Pıhtı kaldırıılmaz.
- Buz uygulayın (damarları büzeceğinden kanamayı azaltır)
- Kol yada bacak kanıyorsa kanayan bölgeyi mümkün olduğu kadar kalp seviyesinden yukarı kaldırın.



Dış Kanamalarda İlk Yardım

- Kanayan yaranın içinde yabancı cisim varsa (bıçak,tahta parçası gibi) çıkarılmaz, kırık kemik uçları görülüyorsa içeri itilmez.
- Kanama durmuyorsa ana damar geçen yere yumruk veya parmakla basınç yapılır.
- Kopan organ varsa kanamaya karşı turnike bağlanır.(15-20 dak. bir çözüp 10-15 sn gevşek tutulup tekrar bağlanır.) Arter kanamasında da kullanılır.
- Şoka karşı önlem alınır.

Dış Kanamalarda Kanama Durdurma Yöntemleri

- 1. Kanayan Yere Basınç Uygulayarak**
- 2. Buz Uygulayarak**
- 3. Kalp Seviyesinden Yukarı Kaldırılarak**
- 4. Damarlar Üzerine Basınç Yaparak**
- 5. Turnike Uygulayarak Durdurulur**

1. KANAYAN YERE BASINÇ UYGULA



2.BUZ UYGULAMA



- **Damarları daraltarak kanamayı azaltır**
- **Kanayan Yerin Üzerine Poşet İçerisinde Buz Uygulanabilir**

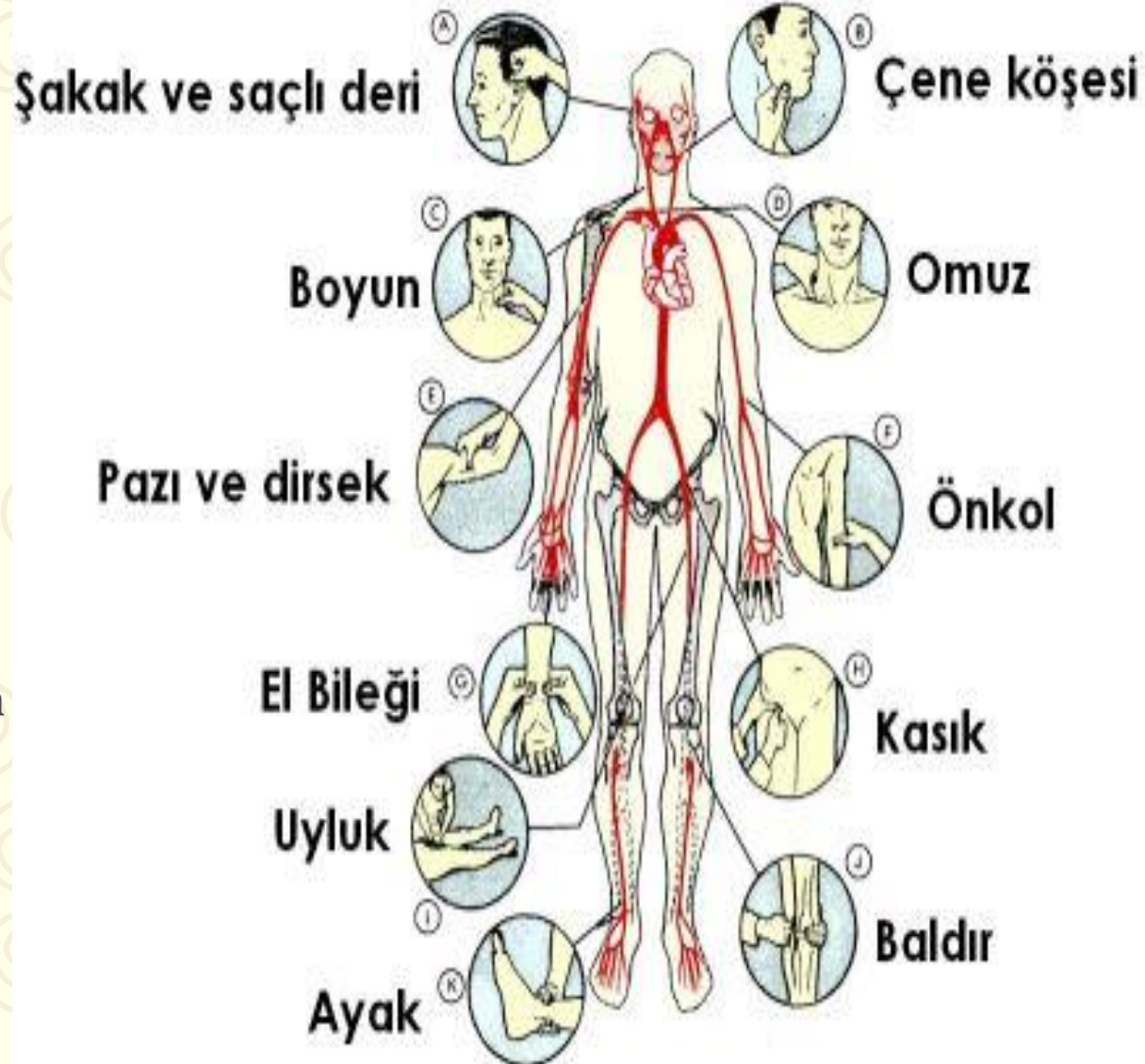
3.KALP SEVİYESİNDEN YUKARI KALDIRMA



**Kanayan bölgeye gelen
kan miktarını
azaltarak kan kaybını
azaltır.**

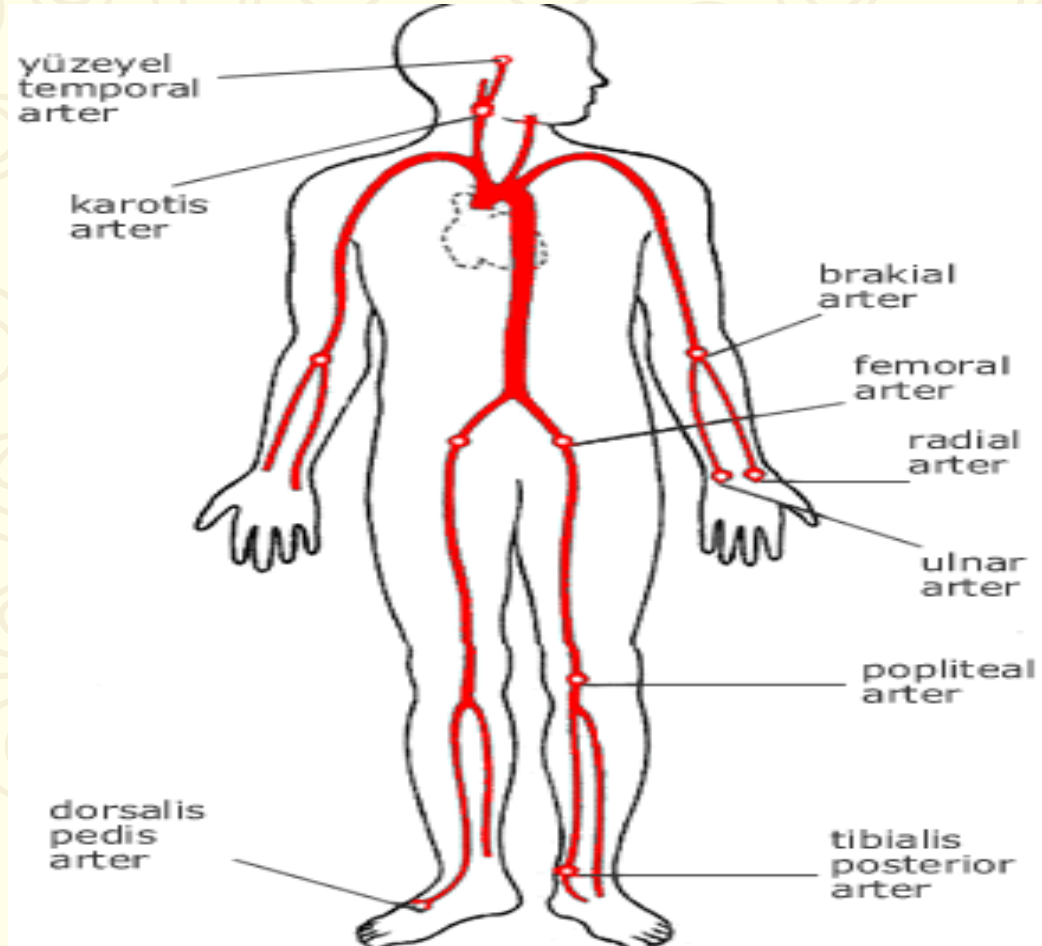


4. DAMARLAR ÜZERİNE BASINÇ UYGULAMA



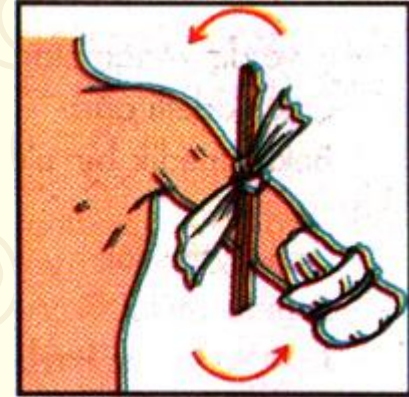
- Başta kulağın üst noktası
- Kolda üst kolun iç kısmı
- Boyun ön yan ortası
- Köprücük kemiği
- Kasıklarda femoral arterin sıkıştırılması
- Karnın orta ön noktası

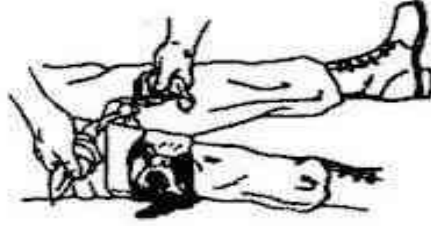
4. DAMARLAR ÜZERİNE BASINÇ UYGULAMA



5. TURNİKE UYGULAMA

- İSTENİLEN BİR UYGULAMA DEĞİLDİR
- BÜTÜN YOLLAR DENENDİKTEN SONRA UYGULANMALIDIR

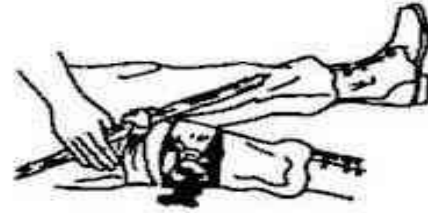




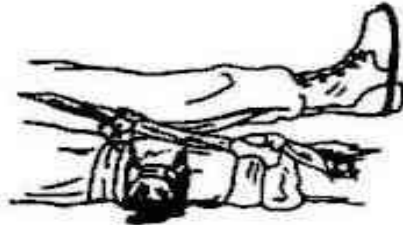
1. Kanamanın üzerine bir düğüm yap



2. Dayanıklı bir çubuk veya benzeri bir şeyi düğüme geçir



3. Kanama duruncaya kadar düğümü sık



4. Çubuğu sabitleştir

TURNİKE UYGULAMASINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

- ❑ kablo, tel gibi kesici madde kullanmayın
- ❑ tek kemik üzerine uygulayın
- ❑ dokunun beslenmesi için her 20 dk. da bir 5-10 sn. gevşetin
- ❑ bireyin genel durumunu şok yönünden gözlemleyin
- ❑ turnikeyi asla birşeyle kapatmayın, açık görülebilir bir şekilde bırakın
- ❑ turnike uygulandığını ve uygulama zamanını bir kağıt üzerine yazıp belirtin
- ❑ turnikeyi en fazla iki saat uygulayın

ORGAN KOPMASI VE İLK YARDIM

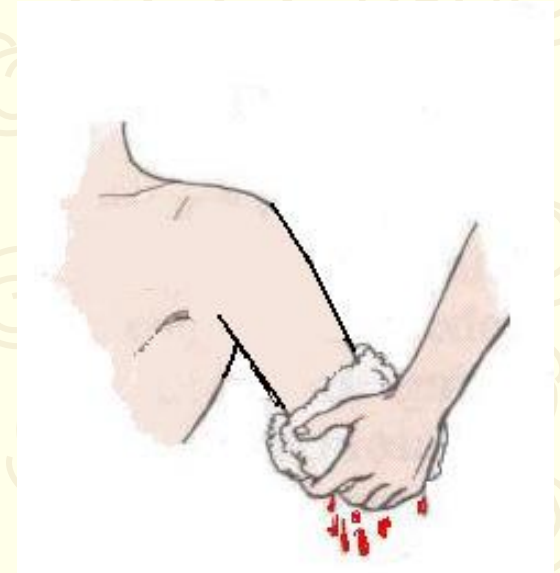
Organ kopması vücutta çıkıntı oluşturan organların herhangi bir nedenle bulunduğu yerden ayrılmasıdır.

Kopan organ, 24 saat içinde uygun koşullarda, uygun hastaneye nakledildiği takdirde, yerine dikildiğinde eski görevini sürdürebilir.



ORGAN KOPMASI DURUMUNDA

- Kanama hemen doğrudan basınçla durdurulmalıdır
- Hastanın soluk yolunun, solunumunun ve dolaşımının devamlılığı sağlanmalıdır
- Şoka karşı önlem alınmalıdır



■ **Kanama, doğrudan basınca ve kalp seviyesinden yükseğe kaldırmaya rağmen durdurulamamışsa, son seçenek olarak turnike uygulanabilir**



KOPAN ORGAN



- ❑ **ISLATILMAMALIDIR (doğrudan su içine konulmamalıdır)**
- ❑ **DONDURULMAMALIDIR (doğrudan buz ile temas etmemelidir; kuru buz kullanılmamalıdır)**
- ❑ **Organ nemli ve soğuk tutulmalıdır.**

NEMLİLİK İÇİN;

- Bulunabilen en temiz kumaş bulunabilen en temiz su ile nemlendirilir (ıslatılıp sıkılır).**
- Kopan organ nemlendirilmiş bu kumaş parçasına yerleştirilerek, sarılır ve bulunabilen en temiz, deliksiz bir plastik torbaya konur.**
- Ağız sıkıca bağlandıktan sonra içinde su ve buz parçaları olan bir başka torba yada kap içine yerleştirilir.**

AVUÇ İÇİ KANAMA



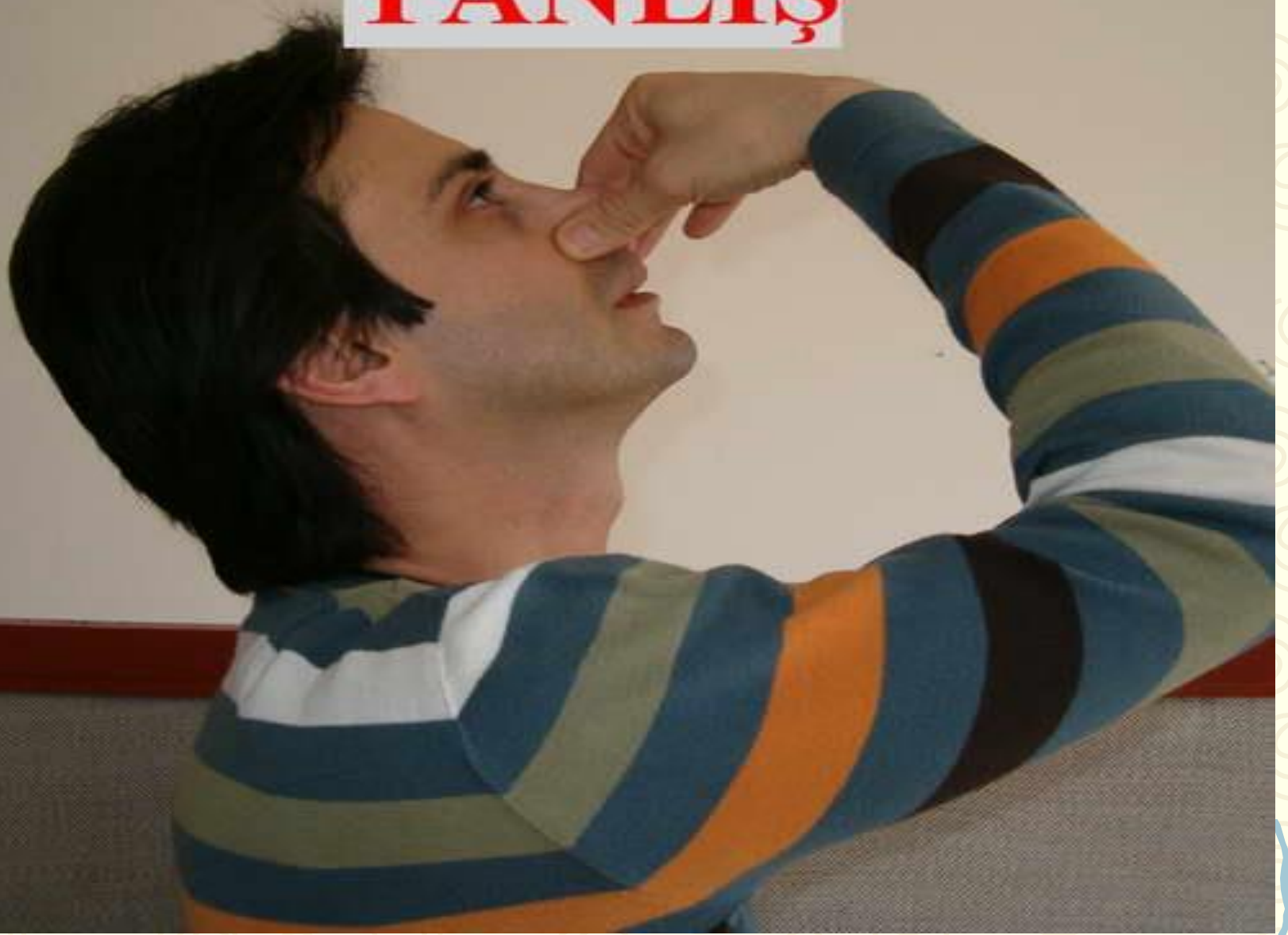
- Avuç içinde çok damar olduğundan kanı durdurmak zordur.
- Avuç içine rulo gazlı sargı koyup yumruk yapın ve parmakların baskı yapmasını sağlayın.
- Kanama durana kadar kalpten yukarı kaldırın.
- Eli yumruk şeklinde bandajlayarak , üçgen sargıyla boyna asın.

BURUN KANAMASI



- Burun kanatları parmakla sıkıştırılır.
- Hasta sümkürmemeli, konuşmamalı, burundan nefes almamalı.
- Başını fazla eğmemek şartıyla dik olarak hasta sandalyeye oturtulur
- Başı, ensesi, yüzü soğuk su ile yıkanır (buz uygulanır)

YANLIŞ



DOĞRU



BURUN KANAMASI



- Üst dudak ile diş etleri arasına yuvarlak gazlı bezi yerleştirip bastırarak basınç uygulanır.
- Hasta sakinleştirilir.
- Hala kanama durmuyorsa kanayan burun içine 1.5 cm eninde uzun bir gazlı bez akordeon kıvrımı gibi tampon yapılır.

İÇ KANAMA

- İç organları besleyen damarların yırtılması veya organların parçalanması sonucu kanın vücut içindeki boşluklara akmasına **İÇ KANAMA** denir.
- Genellikle vücut dışında fark edilmez , bazen öksürük yada kusma veya dışkıda kan görülmesi şeklinde belirti verir.

İÇ KANAMA BELİRTİLERİ

- Baş dönmesi
- Halsizlik
- Solukluk ve soğukluk
- Nemli ve soğuk cilt
- Hızlı ve ipliksi nabız
- Işık refleksinde zayıflık
- Kan basıncında ↓
- Solunumda artma
- Huzursuzluk
- Susuzluk hissi
- Hemoptizi
- Hematüri
- Melena
- Rinore

İç Kanamada İlk Yardım

- Yaralının güvenliğini sağlayın
- Sırtüstü yatırarak şok pozisyonu verin
- ABC değerlendirin
- 112'yi arayın veya
- Uygunsa hızlıca hastaneye götürün
- İç kanama şüphesinde hayati fonksiyonlar kontrol altında tutulur ve hastanın durumu kısa aralıklarla not edilir.
- Hastayı sırt üstü yatırıp , başı sağ veya sola çevirip kusma öksürme durumlarında soluk borusuna kan gibi yabancı maddelerin kaçması engellenir.
- Ağızdan hiçbir şey verilmez.



YARALANMA

- Beklenmedik iç ve dış darbelerle, dokuların hista morfolojik yapılarının devamlılığın bozulmasına **YARALANMA** denir. Travma yaralanma için kullanılan bir terimdir.

YAÇIK
YARALAR
ENFEKSİY
ON İÇİN
YAÇIK
KAPIDIR

DERİ VE
DERİALTI
DOKULARININ
HASARINA
YARA DENİR

YARALANMA

ACIL
MÜDEHALE
ÖNEMLİDİR

■ KAPALI YARALARDA : Hematom
(şişlik), ekimoz (morluk) ve bül görülür

■ AÇIK YARALARDA : Abrezyon
(sıyrık), laserasyon (kesik), delik, ezik,
ısıрма, yanık, avülsiyon (kopma) ve ateşli
silah yaralanması şeklinde görülebilir.

İLK YARDIM

- Yaralının ABC'si kontrol edilir, başlangıçta kan kaybı veya hafif bir solunum yetmezliği vücut dengesini fazla bozmaya bilir.
- Ancak kısa sürede hastaneye ulaştırılmalıdır.
- Ciddi bir kanama veya solunum yetmezliğinde gerekli önlemler alınır.
- Yaralıda ağrı, şişme, morarma, şekil bozukluğu ve işlev kaybı (dirseğini bükememe, çift görme, nefes alma zorluğu vb) olup olmadığına bakılır.
- Yaralının şikayet etmemesi yaralanma olmadığını göstermez.**

KAPALI YARALANMALARDA

- Genellikle özel bir tedavi gerekmez. Soğuk uygulama ve kalp seviyesinin üzerine kaldırma yararlı olabilir. Eğer içi su dolu kabarcıklar varsa kesinlikle patlatılmaz, içindeki sıvı kendiliğinden eriyecektir. Patlatılması enfeksiyon riskini artırır.
- Bazı kapalı yaralanmalar kırık veya önemli iç organ yaralanmaları ile birlikte olabilir.

AÇIK YUMUŞAK DOKU YARALANMALARINDA

- Kanama kontrol edilir.
- Yaranın daha fazla kirlenmesini önlemek için üzeri kapatılır.
- Yaralı bölgenin hareketi engellenir

■ Bütün yaralar kirli kabul edilir. Kanamayı artıracığı için yara kesinlikle silinmez. Ek kirlenmeden korunmak için yaranın üzerini steril gazlı bezle yada temiz bir bezle kapatın.

■ Avülsiyon (kopma) yaralanmalarında; kopma tam değil ise ve kıvrılmışsa dolaşım bozulacaktır. Ayrılan parçayı düzgün olarak yerine yerleştirin ve üzerini varsa steril gazlı bezle yoksa temiz bir bezle kapatın.

Organ kopması söz konusu ise:

■ Mutlaka temiz, nemli ve soğukta muhafaza edilerek hastaneye götürülmelidir. Asla ıslatılmaz ve dondurulmaz !

Bunun için;

- 1- Kopan organ, nemli steril gazlı beze (yoksa en temiz su ile ıslatılarak iyice sıkılmış en temiz kumaş parçasına) sarılır.**
- 2- Delik olmayan bir naylon torbaya konularak ağzı sıkıca kapatılır**
- 3- Buzlu su içine konarak, hastayla birlikte hastaneye götürülür.**



- ❑ **Vücutta yabancı cisim kalması durumunda:**
- ❑ **Kanamayı artırabileceği için cismi çıkarmayın**
- ❑ **En ufak hareket bile alttaki dokuların daha da zedeleneceği için yabancı cisim ileriye yada geri oynatmayın**
- ❑ **Yabancı cismi hareketsiz hale getirecek şekilde tespit edin**
- ❑ **Yaralı bölgeyi yükseğe kaldırın**
- ❑ **Yaralıyı en yakın hastaneye götürün**





- ❑ Kurşun yaraları, adli sorunları da beraberinde getirir. Yara birden fazla olabilir. Üzerine steril gazlı bez kapatılarak, yaralıyı en yakın hastaneye ulaştırın.
- ❑ Hayvan ısırması yaralanmalarında her zaman kuduz riski vardır. Kuduz virüsünün yaradan uzaklaştırmanın en iyi yolu, bölgeyi sabunlu suyla yıkamaktır.



- Hayvan ısırması sonucu bir yaralanmayla karşılaştığınızda mümkünse eldiven giyerek akan musluğun altında bol sabunlu suyla köpürterek yıkayın .
- Başka bir şey sürmeden yarayı gazlı bezle kapatın.
- Kuduz aşısı, tetanoz aşısı ve ilaç tedavisi gerekebileceği için hastanın en yakın hastaneye başvurmasını sağlayın

- ❑ Açık yaradan kemik uçları çıkmışsa, çekmeyin, yerine sokmaya veya yerleştirmeye çalışmayın . Bulduğunuz pozisyonda tespit edin. Simit sargı ve steril pansumanla kapatın.
- ❑ Eğer ufak yaralanmalar için pansuman yapmanız gerekirse;
- ❑ Ellerinizi mutlaka yıkayın
- ❑ Yara merkezden dışarı doğru silinmeli (Antiseptik solüsyonla)
- ❑ Önceden yapılmış pansuman varsa aniden çekmeyin



ŞOK VE ÇEŞİTLERİ

- Őok dolaşımdaki kan miktarının azalması yada basıncın dűşmesi sonucu, hücrelere yeterli oksijen taşınamaması nedeniyle ortaya çıkar.

Şokun Genel Belirtileri

- ❑ Cilt rengi soluktur.
- ❑ Deri soğuk ve nemlidir.
- ❑ Vücut ısısı düşüktür (septik şok hariç).
- ❑ Bitkinlik, halsizlik
- ❑ Vücudun uç kısımları morarmıştır, soğuktur.
- ❑ Bilinç bulanıklığı olabilir.



Şokun Genel Belirtileri

- Nabız güçsüz ancak hızlı atar (dakikada 100den fazla)
- Solunum yüzeysel ve hızlıdır.
- Şoktaki kişi hava açlığı çekebilir.
- Susuzluk hisseder, bulantı kusma olabilir

Şokta İlk Yardımın Amacı

- Beyin, kalp, akciğer gibi yaşamsal organlara giden kan miktarını artırmak
- Şoktaki kişiyi en yakın tam donanımlı sağlık kuruluşuna göndermek



Yapılması gerekenler

- ❑ Kazazedenin bulunduğu yer emniyetli değilse , uygun bir yere taşınır.
- ❑ Kemer, kravat gibi sıkı yerler gevşetilir.
- ❑ Öncelikle ABC kontrol edilir
- ❑ Solunum durduysa suni solunum yapılır, solunum yolunun açık olması sağlanır.
- ❑ Kalp durduysa kalp masajı yapılır
- ❑ Kanama varsa kanama durdurulur.
- ❑ Çevrede insan varsa uzaklaştırıp, rahat nefes alması sağlanır.

- Çevreden yardım istenerek ilgili yerlere haber verin.
- Beyine giden kan akımını kolaylaştırmak amacıyla şok pozisyonu verilir (kafa, göğüs, karın bölgesi kanamalarında şok pozisyonu verilmez).
- Pozisyon: yaralı düz bir zemin üzerine sırt üstü yatırılır, başı yana çevrilir, ayaklar 30 cm kadar yukarı kaldırılır.
- Battaniye ile üzeri örtülür. Terlemesi ve üşümesi önlenir.
- Hastanın yanından ayrılmayın, konuşarak sakinleştirmeye çalışın.
- Hastayı en kısa sürede hastaneye gönderin.

Yapılmaması gerekenler

- ❑ Şoktaki kişiyi rast gele hareket ettirmeyin.
- ❑ Yiyecek ve içecek bir şey vermeyin.
- ❑ Sıcak su, termofor, şişeyle hastayı ısıtmaya çalışmayın
- ❑ Sigara içirmeyin.

Şok Çeşitleri

- **Nörojenik Şok:** Şiddetli ağrı, ani korku, ani sevinç, ani heyecan gibi olayların sinir sistemini olumsuz yönde etkilemesiyle ortaya çıkan bir şok çeşididir. Genel şok ilk yardımı yapılır.

Vazojenik Şok: ikiye ayrılır

- **Septik Şok:** Vücuda yerleşen mikrop veya enfekte dokuların oluşturduğu toksinlerin etkisiyle damar duvarını zarara uğratarak sızıntılar olur, damarda kan hacmi artar ve damar kontraksiyon yeteneğinin kaybolması şoka neden olur. Genel şok ilk yardımı uygulanır (septik şokta vücut ısısı yüksektir üzeri örtülmez).



Anafilaktik Şok

- Tetanoz serumu, penicilin enjeksiyonu, arı sokması gibi sebeplerle meydana gelen, vücudun gösterdiği aşırı duyarlılık reaksiyonu sonucu ortaya çıkan bir şoktur (antijen antikör çatışması)

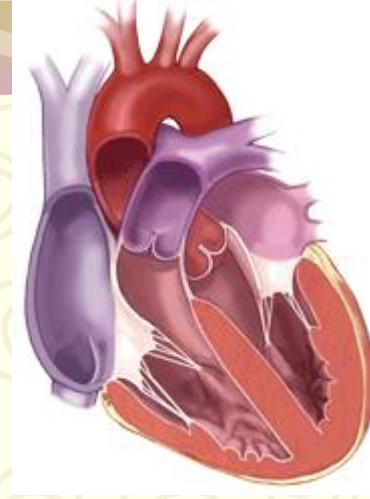
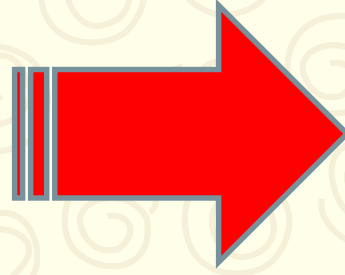
Anafilaktik Şok Belirtileri

- Enjeksiyon yerinde kızarıklık
- Kaşıntı
- Su toplaması
- Vücutta kızarıklık , döküntüler
- Solunum güçlüğü
- Boğulma hissi
- Vücutta şişkinlik
- İlk yardımda genel Şoktaki genel ilk yardım uygulaması yapılır.





- **Hipovolemik şok:** Geniş yanıklar , ileri derecede elektrolit ve sıvı kaybı, ağır yaralanmalar, şiddetli kanamalar gibi sebepler sonucu ortaya çıkan bir şok çeşididir.
- Hipovolemik şokun ilk yardımının temelini; kanama varsa kanamanın durdurulması ve kaybedilen maddelerin yerine konmasını teşkil eder.



- **Kardiyojenik Şok:** Akut myokard enfaktüsü (kalp krizi), ileri derecede aritmi (ritim bozukluğu) ve kalp yetmezliği gibi çeşitli sebeplere bağlı olarak kalp debisinin büyük ölçüde bozulmasıyla ortaya çıkan bir şok çeşididir.
- Genel ilk yardım kuralları uygulanır.

Göz Yaralanmaları



Göze Yabancı Cisim Kaçması :

- Göz kapağının altındaysa, ters çevrilerek pamuklu çubukla uzaklaştırılır.

Yabancı Cisim Batmışsa :

- Cisim çıkarılmaz,sabitlenir. Üzeri koni biçiminde malzeme ile kapatılır. Sağlam göz de kapatılır.

Yaralanmasında :

- Yaralı ve sağlam göz kapatılıp hastaneye götürülür.

